

Vasario 24 dieną Europos Parlamento (EP) Tarptautinės prekybos komiteto (INTA) posėdyje buvo nagrinėjama COVID-19 vakcinų eksporto skaidrumo ir leidimų išdavimo mechanizmo tvarka. Klausimas buvo analizuojamas kaip neeilinis. Komiteto narys, prof. Liudas Mažylis pastebi, kad vakcinų eksportas ir leidimai užima itin svarbų vaidmenį įgyvendinant ES vakcinavimo politiką. „Europos Komisija šių metų sausio 30 dieną priėmė laikiną eksporto skaidrumo ir leidimų tvarką, kuri bendrai nedraudžia pačio eksporto, bet, prieš išvežant vakcinas už ES ribų, apie tai reikės iš anksto pranešti ir gauti leidimą“, – pasakoja Tarptautinės prekybos komiteto EP narys prof. L. Mažylis.

Jo teigimu, laikinas vakcinų eksporto leidimas tokiais laikais, kai visiems nepakanka vakcinų, gali būti gera priemonė patikrinti, ar mūsų partneriai elgiasi sąžiningai – ši priemonė turėtų užtikrinti, kad turėsime visą informaciją apie vakcinų kiekius, išvežamus iš ES. Ši priemonė kol kas taikoma būtent toms COVID-19 vakcinoms, dėl kurių su ES sudaryta išankstinio pirkimo sutartis. Ši Komisijos nustatyta laikina COVID-19 tvarka kol kas galios iki kovo 31 dienos.

Trečiadienį vykusio posėdžio metu prof. L. Mažylis taip pat kreipėsi į Europos Komisijos Prekybos generalinio direktorato generalinio direktoriaus pavaduotoją Denis Redonnet, kuris atsakingas už ES prekybos taisyklių laikymąsi. Europarlamentaras teiravosi, kokie veiksmai bus pasirinkti siekiant tiksliai komunikuoti, kad savo prekybiniais partneriais užtikrintume, jog ši priemonė nėra įrankis nacionalizuotam vakcinavimui? Pasak L. Mažylio, žiniasklaidoje jau dabar atsiranda šios priemonės sulaukimų su Pandoros skrynčia. Profesorius taip pat domėjosi, kas bus daroma po kovo mėnesio pabaigos, nes vis dar yra didelė rizika, jog vakcinų trūks.

Atsakydamas į L. Mažylio klausimus, Denis Redonnet akcentavo, kad prekybos partneriai apie šią eksporto ir leidimų laikinąją priemonę buvo informuoti formaliai, o komunikacija taip pat tęsiama, bet veikti reikėjo taip pat greitai ir siekiant priimti šį mechanizmą. Visgi, kas bus po kovo 31 d., kai priemonė nustos galioti, dar nėra aišku – tai spręs Europos Komisija.

„Daugeliui turbūt kyla klausimas, kam bendrai reikėjo pradėti kontroliuoti eksporto skaidrumą, įsivesti leidimus. Bet paprasčiausiai po mėnesio vakcinavimo ES pajuto, kad ji vakcina nusiteikusi dalintis su visu pasauliu, tačiau štai mažai kas buvo nusiteikęs demonstruoti solidarumą su ES vakcinavimo klausimais“, – dėmesį atkreipia L. Mažylis. Europos Komisijai taip pat kilo susirūpinimas dėl kai kurių bendrovių veiklos skaidrumo trūkumo, todėl laikinoji eksporto ir leidimų priemonė pasirinkta siekiant turėti išsamią informaciją apie sutartinių įsipareigojimų vykdymą.

Tarptautinės prekybos komiteto narys prof. L. Mažylis pastebi, kad taikant COVID-19 vakcinų eksporto skaidrumo ir leidimų išdavimo priemonę buvo priimtas sprendimas padaryti išimtį mažas ir vidutines pajamas gaunančioms valstybėms ir mūsų kaimyninėms šalims. Pasak jo, tai yra ženklas, kad leidimas nėra tiesiog eksporto draudimas.

Prieš priimant šią priemonę, Europos Komisija pristatė, jog siekiama užtikrinti, kad visi ES piliečiai galėtų būti laiku paskiepyti COVID-19 vakcinomis, ir spręsti vakcinų eksporto už ES ribų skaidrumo, kuris šiuo metu nepakankamas, problemą. Europos Sąjunga rėmė greitą kelių rūšių COVID-19 vakcinų kūrimą ir gamybą – iš viso skirta 2,7 mlrd. EUR paramos, todėl svarbu užtikrinti, kad šios reikšmingos investicijos iš ES biudžeto būtų naudojamos tinkamai.

